

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Dialogus quintus (argumentum)

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

ut arbitror, mentiri uidebimur. Non per Iouem. Afferendum igitur. Proculdubio. De iniustitia. Esto itaque. Enim uero deinceps de iniustitia considerandum uidetur. Plane. Seditio nem quandam horum trium iniustitiam appellare decet, curiosamque & uariam alieni operis usurpationem, & insolentem partis cuiusdam prauaricationem aduersus totam animam rebellantis, insurgentisque ad imperandum regio animi generi, cui seruire eam natura iubet. Talia quaedam ut arbitror, atque horum turbationem erroremque, iniustitiam esse dicemus, & intemperantiam, ignauiam, insipientiam, & uniuersam denique prauitatem. Hæc prorsus ita se habent. Nonne satis iam perspicue patet, quid est iniusta facere & iniuriari, ac rursus quid agere iusta, quando quidem iustitia & iniustitia patent. Quonam pacto? Quia nihil à salubribus & insalubribus differunt. Nempe ut hæc circa corpus, sic circa animum se habent & illa. Qua ratione? Salubria quidem sanitatem inducunt, insalubria morbum. Plane. Similiter quoque iusta agere, iustitiam gignit in animo; iniusta facere, iniustitiam. Necessè est. Est autem sanitatem inferre, ita quæ in corpore sunt disponere, ut secundum naturam ipsius ordinem inuicem superentur & superent. Morbum autem inducere, usque adeo corporis partes inficere, ut contra naturam legem dominantur inter se subiicianturque. Est ita. Eadem ratione iustitiam præstare cuiquam, nihil est aliud quam animi partes in ordinem suum digerere, ut ad naturam normam pareant atque imperent. Iniustitiam uero ut contra naturam exuperent inuicem ac succumbant. Prorsus.

Virtus sanitas Prauitas morbus. Virtus igitur, ut apparet, sanitas quaedam est, & pulchritudo, & robustus animi uigor. Prauitas contra morbus, turpitudine & imbecillitas. Est ut dicitur. Nonne igitur exercitationes honestæ ad uirtutem acquirendam conducunt, turpes ad prauitatem deducunt? Necessè est. Restat ut uideatur, discutiendum, nunquid profit agere iusta, honesta colere, esse iustum, siue occultum id cuique sit, siue non: An iniuriari & iniustum esse, si modo non det poenas, neque fiat castigatione melior. Mihi quidem o Socrates, ridicula disceptatio ista fore uidetur. Siquidem corporis natura corrupta, uidetur non esse uiuendum, neque etiam in summa epularum & poculorum omnium affluentia, cunctis diuitiis, & totius orbis imperio. Natura uero eius quo uiuimus, polluta atque corrupta, num uiuendum erit, si quis quodcumque lubet, aliud agat quam hoc unum, unde ab improbitate iniquitateque liberetur, iustitiam uero & probitatem adipiscatur, postquam talia hæc utraque qualia narrauimus, apparuerunt. Ridicula profecto. Verum posteaquam eò deuenimus, ut quam certissime fieri potest, quod hæc ita se habent, perspiciamus, minime desistendum. Per Iouem minime omnium. Age igitur, inquam ego, huc accede, ut uideas quot species improbitas habet, ut mihi uideatur. Attende nunc. Nempe hæc digna spectatu. Sequore quidem, dicas modo. Atqui tanquam è specula quadam, postquam huc ratiocinando consideramus, una mihi species uirtutis occurrit, prauitatis innumeræ. Ex quibus quatuor quidem modi potissimum sese offerunt, quorum meminisse oportet. Quomodo istud ais? Quot sane rerum publicorum modi sunt species suas habentes, totidem esse & animæ ipsius apparent. Quot? Quinque rerum publicorum, quinque rursus & animæ. Dic quales. Unum aliquem reipublice modum esse hunc assero, quem exposuimus. Duabus uero appellationibus declarari potest. Nam si inter principes ciuitatis unus quidam sit omnium præstantissimus, regnum uocabitur. Sin autem plures, gubernatio appellabitur optimatum. Vera narras. Hanc unam ideo speciem esse dico, quia siue plures gubernent, siue unus, nullus qui ita, ut diximus, educatus & eruditus fuerit, quicquam existimatione dignum in reipublicæ legibus permutabit. Neque enim consentaneum esset, inquit.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGUM quintum de Iusto.

NON sum nescius fore nonnullos qui Apologiam à nobis expectent, qua quintum hunc Dialogum communionem omnium in ciuitate ponentem, defendamus contra calumnias, tum maledicorum, tum etiam ignorantium. Verum legant Platonem ipsum, precor, legant diligenter, ac sine inuidia iudicent, Apologiam (scio quid loquar) nullam desiderabunt. Plato igitur Phœbeus humani generis medicus, quum animaduerneret & singulos homines & familias & ciuitates semper & ubique grauius egrotare, neque ullis hæctenus ciuilium medicorum medicamentis tot secula iam frustra curantium, uel liberari morbo, uel saltem leuari paulum, atque minimum conualescere, tam prudenter quam pie ad legem illam

illam se contulit præcipuam apud medicos, qua medicinae sanciant auctores, si quis medicamentis talibus, puta frigidis, diu adhibitis minime conualescat, esse tandem rite ad calida transendum. Cognoscens ergo genus humanum per leges distribuentes propria tot seculis nihil proficere, inuero in deterius quotidie labi, non iniuria ad amicitiam se transulit leges communia inter amicos omnia fore iubentes, ut diuisione diuisionisq; & miserie sublata causa, concordiam, unionem, felicitatem cõsequeremur. Sed aliter rursus exordiamur. Socrates in principio quartæ disciplinam educandæ iuuentutis cunctis legibus anteponebat, raptim attigit, uideri optimam disciplinam fore, si uxorum, filiorum, rerum communio fiat. At quoniam res est & noua quam plurimis & plurimis inaudita, reuocatur ad eam statim in principio quinti declarandam apertius, & firmiter comprobãdam. Iam uero & si à Critia & Timæo didiceris disciplinam similem extitisse quondam apud Græcos Aegyptiasq; Athenas, neq; nimium admiraberis tanquam nouam, neq; diffidenter audies tanquam penitus arduam, neq; inuitus admittes quasi nõ bonam. Mitto quod multi tradunt apud Boemos Placam urbem aliquando similiter gubernatam. Atqui Diodorus insulam in Oceano meridicem uersus describit, in qua præter cætera communes etiam sint uxores, uiriq; philosophi plurimum astrologiaq; studiosi. Pomponius quoq; Mela testis est Garamantes in extremis Africæ partibus communia habere in republica omnia. Similem præterea bonorum fuisse communionem inter philosophos Brachmanas, Gymnosophistas, Esseos, Pythagoricos, & deniq; inter sanctos quondam Christianæ reipublicæ fundatores, compertum habemus. Videmus quoq; seculis nostris illos duntaxat religiosos ad uirtutem felicitatemq; accedere, inter quos nihil est proprium. At enim si uxorum te communio turbat, primo quidem permittito apud Platonem rite ex lege fieri, quod apud adulterinos sacerdotes in commune fit sacrilegio. Deinde Platonem ipsum audito prius quàm iudices, altius in sua causa declamantem. In sequentibus nota primo quidem Socraticam prouidentiam, peius esse censentem in legibus constituendis errare, quàm hominem interficere. Eiusmodi namq; error multos per multa secula interficit animos simul & corpora. Deinde modestiam difficilia diffidenter aggredientem, & quasi inuitam atq; compulsam. Tertio pietatem diuinum auxilium pro suo more in rebus grauib; inuocantem. Ac ne in legibus erret condendis, ab Adrastia dea petit opem, cuius mentionem quoq; fecit in Phædro. Adrastia hæc apud præscos theologos est potentissima inuitabilium regina legum, legum inquam tam Saturniarum ad mentes pertinentium, quàm Iouialium pertinentium ad naturas. Adrastiam dico diuinam prouidentiam, quatenus nihil uel oculos eius subterfugere, uel manus potest effugere. Nec ab re ubi optat firmissimas leges condere, quas neq; obliuio deleat, neq; defraudet astutia, neq; uolentia frangat, & omnino nullus deuitet, Adrastiam obsecrat inuitabilia sancientem, quæ nullus queat effugere. Deinceps paulatim ad communem progreditur disciplinam, à uirorum uidelicet institutione ad institutionem similiter mulierum, mandans omnia priuata publicaq; tum pacis, tum belli studia, mulieribus cum uiris communia fieri, ne mancum sit genus humanum, eo tamen pacto ut in singulis grauiora uiris, leuiora mulieribus committantur. Similiter & alibi docet brachia quoq; sic assuefacienda, ut singuli utriusq; sint dextri. quos nominat amphidexteros. ostendit autem id fore utile atq; possibile, & quo pacto fieri debeat. Deinde aliam adducit communionem, uidelicet uxorum atque filiorum. Et ibi aduerte quanta ordinis prouidentia constituat Magistratus, præsidēs nuptiarum, & sacra, & tempora, & ætates, cauens nequid intemperate fiat, uel inutile ciuitati. Ac post generationem quàm diligenter de natis cogitet nutriendis, ita tamē ut neq; uir neq; mulier propriū agnoscat filiū, neq; filius proprios genitores, neq; alios alij, sed seniores opinari cogantur, omnes penē iuniores esse filios uel nepotes: iuniores uicissim suspicari omnes seniores esse progenitores, æqualesq; similiter esse fratres. Inter hæc ubi nutritionem eius spernit, qui uel præter legem, uel ex inutili natus fuerit, uel inutilis, intellige non esse perdendum, sed in loco occultiori, uel in suburbij uilius nutriendum, extra exactissimam regulam illam qua nutriuntur hi qui assumendi ad custodiam iudicantur. Illum uero inferiori addendum regula ad minutura urbis uel agri ministeria suo tempore transmittendum, uel fortè ad urbes aëlias transferendum statim natum. Mox agnosce communis charitatis inuentum, ubi sic disponit singula, ut singuli eadem uel re, uel persona oculis demonstrata, æque iudicent, dicantq; hoc est meum. Quumq; sua cuiq; charissima sint, singuli cuncta curabunt, præcipue quum ad eiusmodi curam legibus quoq; magistratibusq; adducantur. Hinc ergo incuria & negligentia nostra, qualis in omnibus est circa plurima, quasi à nobis sint aliena, tolletur. Tolletur & quotidiana fallacia quæ iudicium nostrum in eo colendo quod proprium esse censemus, stulte decipitur. Tolletur deniq; extrema perturbatio, sollicitudo, miseria quæ ex insano priorum amore nos angit. Mitto quod adempta discordiæ causa & communis erit & integra charitas. Proinde attende quàm diligentes, quàm iustas, quàm mites statuatur belli leges, quæ præmia uictores maneant, diuinitas scilicet quedam. Transferri enim hos inquit, in beatos demones hominum curatores, & quasi deos charos rite colendos. Quod uero de puerorum osculis dicitur, iocosum quiddam est Glauconis, & leuandi tædij gratia dictum. Adde & triumphale quiddam atq; festiuum. Restabat probandum, communionem hanc fieri posse, postquam fore optimam fuerat affirmatum. Primo igitur etiam si nequeat fieri, ostendit se non frustra hanc in medium adduxisse, uidelicet tanquam exemplar in formandis ciuitatibus pro uiribus imitandū. Deinde demonstrat tūc demū posse fieri quādo philosophi gubernabūt,

neq;

neq; prius requiem ullam fore malorum. Quamobrem ad formandos philosophos tanquam futuros ciuitatis gubernatores opportune descendit, docens quale sit philosophi ciuili ingeniu, qualis affectus atq; disciplina. Principio quantum plebei circa percipienda sensibilia hæc inferiora auidi curiosiq; sunt, tantum ingenium philosophicum ad inueniendas ideales horum omnium rationes, auidum & propensum est, & sagax ipsius ueri uenator. Quonia uero uere quidem res ideæ sunt, naturales autem formæ sunt & imagines idearum, nõ iniuria plebeios inquit somnariæ, putantes quæ imagines sunt, esse res ueras. Philosophum uero solum inter alios uigilare. Et quoniam inter ens atq; nõ ens medium ponit, memento quinq; gradibus omnia cogitari. Et nõ ens quidem purum dici quicquid fingitur infra materiam. Ens uero purum, puram mentem, ideamq; existere. Animam cœlũq; ens dici simul atq; nõ ens, uidelicet propter motum, magis tamen esse quàm nõ esse. Materiam cõtra magis quodammodo nõ esse quàm esse. Sed quæ natura composita sunt sub luna, esse pariter atq; nõ esse. Circa ea quæ uere sunt cognitio ipsa uersatur Circa ea quæ uere nõ sunt, ignorantia. Circa ea quæ pariter & sunt & nõ sunt, se reuoluit opinio. Ignorantiã quidem & opinionem tum plebeis tribuit, tum Sophistis. Cognitionem uero, id est scientiam duntaxat philosophis. Quod autem scientiam opinionemq; potentiam quandã nominat, intellige potentiam nõ informem, sed partim naturali forma, partim habitu præditam. Præterea ubi de ideis agit, ad quas philosophi refertur scientia, more suo inquit bonum, pulchrum, iustum. Ternarius hic numerus, modis tribus exponitur. Primo bonum sit Deus, Pulchrũ mens angelica multiformis. Iustum cœlestis anima mundana iuste distribuens. Secundo bonum, forma ipsa actusq; diuine nature, Pulchrum eiusdem intelligentia. Iustum uoluntas eiusdem. Tertio bonum inter ideas est exemplar formæ actusq; cuiusq; atq; nature. Pulchrũ exemplar ordinis qui ex qualibet forma in seipsa resultat. Iustum, exemplar ordinis qui à qualibet forma atq; re refertur ad alias. Quando uero ipsi bono subdit malum, pulchro turpe, iusto iniustũ, caue tria hæc opposte colles in ideis. Pone uero hæc tum in ipsa informitate & deformitate materie, quam in libro De scientia uocat exemplar diuinitatis expers, & in Politico dissimilitudinis locum: tum etiam in anima iam deprauata, & ad materiam omnino conuersa. Deniq; quod eunuchi ænigma a puerile tangit, est eiusmodi. Vir nõ uir, uidens nõ uidēs, percussit, nõ percussit, lapide nõ lapide, auem nõ auem, super arbore nõ arbore, id est, eunuchus luscus percussit pumice alam uestertilõis super Sambuco. Sed id ridebis scio. Quod & ridiculi gratia est appositum.

Ænigma

DIALOGVS QVINTVS

DE IVSTO.

BONAM equidem ciuitatem huiusmodi rectamq; Rempubicã uoco, uirumq; talem bonum esse dico. Ac si recta hæc respublica est, alias prauas appello, utpote quæ circa ciuitatis ipsius gubernationẽ & priuatorum disciplinam aberrent, quæ quidem in quatuor speciebus prauitatis sunt. Quænã istæ inquit. Tunc ego narrare pergebam, qua ratione mihi singulæ ex sese inuicem depẽdere uiderentur. Verũ Polemarchus, paulo enim à me longius aberat quàm Adimantus, Adimanti post tergum sedens extendit manum, prendensq; superne Adimanti palliũ circa humeros, & eum paulisper ad se traxit, & os ad aures eius admouit, submissa uoce susurrãs. Ex his autem quæ dixerit, nihil ipsi percepimus nisi id unum, quod ait, permittemus ne? aut quid agemus? Cui Adimantus altius respondens, minime inquit. Ad hæc ego. Quidnam istud est quod nõ uultis permittere? Te, inquit ille. Quid adeo? inquã ego. Declinare nempe nobis uideris, inquit, speciemq; totam disputationis huius non minimam subticere ne nobis exponas, atq; surripere: putasq; latere nos, quod male dixisti, de uxoribus quidem & pueris, constare scilicet omnibus omnia sicut inter amicos communia esse debere. An non recte õ Adimante, dixi inquam? Recte nimirum, inquit, sed quemadmodum in alijs, ita in hoc explanare oportet, qua ratione ita se recte id habeat, quis cõmunionis sit modus. Nã multi esse possunt. Ne igitur id prætermittas, quo minus nobis aperias quem tu potissimũ dicas. Profecto nos diu iam expectamus, sperantes expositurum te tam circa filiorum procreationem quæ sit generationis conditio, quàm circa nutritionem, quæ educationis futura sit ratio, qualisq; debeat esse hæc omnis quam tu dicis, uxorũ liberorumq; communio. Plurimum quippe, immo uero totum referre istud ad rempublicam ducimus, recte ne an non agatur. Nunc autem quum rempublicam aliam aggrediaris priusquam sufficienter tractaueris hæc, uisum id nobis est, quod & ipse audisti, ne te aliud quicquam aggredi permit-